

Eene Collectie Middeleeuwsche Plastiek.

eerst in het oog bij de staande madonnas van het midden en het einde der eeuw, bij de marmeren madonna, N°. 168, groot 69 cM. en mijne groote steenen Maagd van 1 meter 62 cM. N°. 510. Het zijn beide Fransche beelden van buitengewoon hoog staande techniek. In beide beelden is de conventionele, enigszins scheeve stand op te merken, die het dragen van het kindje moet accentueeren, maar bij geen van beide is die stand gechargeerd, zooals bij vele Duitsche beelden der XIV^{de} eeuw, waar men zelfs bij niets zwaars dragende mansfiguren, de halve S-vormige buiging zien kan.

Bij N°. 510 komt zeer sterk de innige band tusschen moeder en kind op den voorgrond en de liefelijke aanhaling van de moeder door het Christuskindje is zeer typeerend voor wat ik hierboven aanvoerde.

N°. 168 is dan ook vroeger; zagen wij het niet aan de behandeling van het haar, aan de eenvoudigere tunica, wij zouden het kunnen constateeren aan de

minder geprononceerde verhouding tusschen moeder en kind.

Die intieme verhouding komt in eene onovertroffen wijze tot uitdrukking in een marmeren reliefgroep van de madonna met het kindje, dat laat XIV^{de} eeuw ontstaan is en dat afkomstig is uit de vroegere abdij van Cambron-Casteau bij Mons. Dit juweeltje heeft

in een nis gestaan, maar heeft toch zeer door het weder geleden, de maagdfiguur is 40 cM. hoog, de nis was 40 × 23 cM. Ik geef van dit stuk onder N°. 683 eene afbeelding.

Uit de aanhaling van Viollet le Duc, waarmee ik mijn artikel begon, leest men, dat de Clerus zich voegde naar de volkseischen

en zich in zijn gedragslijn liet leiden door de geestelijke behoeften der menigte, waarmede hij in nauw contact was. Trouwens, hoe kon het ook anders! In de westersche Christelijke kerk heeft de geestelijkheid nooit eene aparte kaste gevormd; zij kwam voort uit het volk en bracht telkens vernieuwd de volksbegrippen in hare organisatie over. Het dogma kon verouderen, doch de interpretatie er van werd beïnvloed door de steeds veranderende volks-opvattingen. En als ik zoo doordenk, vraag ik mij zelve af: mag men wel aan de kerk de tekortkomingen der geestelijkheid in hare bedorven dagen wijten, of moeten wij in eigen boezem grijpen en

FRANSCHÉ MODONNA, EERSTE HELFT DER 14DE EEUW (NO. 79).

bekennen, dat wij zelve bedorven waren, wij, het volk, en met ons onze zonen, die het geestelijke klee droegen. Mogen wij wel de kerk met de bloedschuld belasten, van de brandstapels der ketters en der heksengedingen, of moeten wij eerlijk bekennen, dat onze burgerlijke rechtspelingen met hare folteringen het bewijs zijn, dat wij zelve dat bloed wenschten, dat onze